

44 krajc.). Učimo se od njih po vrednosti ceniti krote, katere so vrtom jako koristne, čeravno so res tudi prav grde, in nikar jih ne ubijajmo, saj so nam dobrotnice na vrtilih.

* *Letina v Avstriji.* C. kr. ministerstvo poljedelstva je objavilo na konci junija uradno poročilo o letini tako-le: Pšenica se je zadnji čas močno popravila, zlasti kaže lepo in debelo zrno. Na Ogerskem v Torontalski in Šopronski županiji jo nadleguje snet. Isto velja zastran rži, ki obeta veliko več in boljšega zrna, kakor smo mislili ob konci maja. Zimski ječmen so večidel uže poželi; plenja dobro. Tako tudi jari ječmen. Izvrstno kaže oves. Tega bodo letos veliko pridelali; zrno mu je vrlo lepo. Koruza je v planinskih deželah zaostala, listke ima žolte in slabe, ter je precej redka, na Ogerskem, Hrvatskem in Erdeljskem pa si je opomogla. Prosó kaže v Istriji dobro, na Gališkem slabo. Lan je lep na Kranjskem, v spodnji in gornji Avstriji, v Šleziji in Bukovini. Isto velja o konopljah. Krompir, repa in zelje kaže povsod še dosta dobro, le iz spodnjega Štajarskega poročajo, da krompir zopet gnije. Rdečo deteljo so težavno spravljali; s pridelki so povsod še zadovoljni, le na Ogerskem ne. Detelja nemška se pa ni tako dobro obnesla. Isto velja tudi več ali manj o senu. Vinogradi kažejo pa slabše, nego ob konci maja. Trs je imel o cvetenji neugodno vreme. Mnogo kabrnkov se je kmalu po cvetu začelo osipavati. Vkljub temu pričakujejo v Dalmaciji, Goriškem, Istriji, Hrvatskem, Erdeljskem srednjo vinsko letino; — drugod je slabo. Sadja je sploh malo, le češnje so se obnesle nekoliko, tu pa tam imajo tudi malo češpelj, nekaj orehov in jablk. Okoli Dunaja, v Briksenu na Tirolskem, na Hrvatskem, deloma na Ogerskem, posebno pa na Erdeljskem, veselijo se, ker jim zori mnogo in lepega sadu na drevesih. Drugod pa ne bodo imeli nič ali celó malo sadja. Oljke v Dalmaciji kažejo manj dobro nego pred enim mesecem. Svile pridelali so še dokaj v Goriškem in južnem Tirolskem.

Ne odlašajmo dalje naprave založnic!

Poziv našim gospodom deželnim poslancem in gospodom predstojnikom kmetijskih združenj.

Od častitega glavnega zastopa vzajemno-zavarovalne banke „Slavije“ v Ljubljani je došel „Novicam“ dopis, ki rodoljube naše opominja, naj bi brez daljnega odlašanja začeli, kakor po Českem, Moravskem in Štajarskem, tudi po Kranjskem, Primorskem itd. na pomoč kmetijstvu snovati založnice ali zakladnice (Vorschusskassen). Navedeni dopis med drugim pravi:

„Tudi naše domoljube po deželi je uže pozivljaj. Vaš cenjeni list, naj snujejo založnice, ter je opozoroval, da je banka „Slavija“ pripravljena, denar za početek poslovanja vsaki taki založnici posoditi. Žalibog! ostali so ti pozivi vsi brez uspeha in zdi se nam, da le vsled tega, ker se med nami ne nahaja dosti podvzetnega duha in vztrajnosti. V poslednjem času pa je sl. ministerstvo obrnilo pozornost na stan poljedelcev, kajti sprevidelo je, da mora kmetijstvo čedalje bolj propadati in se proletarijat med njim mora širiti, ako se mu na kak način ne pride na pomoč. Vsled tega je — spoznavši, da najboljša pripomoč proti obožanju kmetijskega stanu so založnice in posojilnice — poslalo okrožnico do vseh c. k. deželnih vlad, v katerih jih pozivlje, naj ustanovljanje založnic za poljedelski kredit po svojih področjih podpirajo. Al taki pozivi ostali bodo —

kakor doslej, tako tudi odslej, brez vsacega uspeha, ako se pri pozivu samem ostane. Po naši misli treba je delavnosti iz središča — iz Ljubljane — kajti marsikak domoljub na deželi, kateremu je sicer na blagostanji kmetijskega stanu veliko ležeče, ustraši se prevelicega dela pri sestavi pravil (štatutov) za založnico, in dobra ideja zopet zaspi.

Izvolite toraj sprejeti na znanje, da za olajšanje ustanovljenja založnic z neobmejenim poroštvom smo sami izdelali načrt pravil, tako, da jih pri nas vsakdo lahko dobi. Isto tako smo pripravljene, vsacemu odboru, ki bi se kjerkoli „ad hoc“ osnoval, z nasveti in dejanjem biti na pomoč. Gledé na to in ker — kar je glavna pripomoč — vsaka založnica od banke „Slavije“ prejme kapital za početek svojega delovanja, nadejamo se, da se bode po naši domovini mnogo enacih koristnih zavodov osnovalo, ako nas boste podpirali journalistika in vlada, nad čemer pa ne dvomimo“.

Nanašaje se na domoljubni ta poziv in zagotovilo dejanske denarne pripomoči, obračam se iznova zaupljivo v našim listu do rodoljubov in prijateljev kmetijskega stanu po deželi z iskreno prošnjo, naj takoj gredo na delo, da se po nekaterih krajih Gorenjskega, Dolenjskega in Notranjskega ustanovijo kmetijstvu toliko potrebne založnice, to je, blagajnice, kjer kmetovalec more v potrebi dobiti denarja.

Možje v snovanje založnic pred vsem poklicani so častiti naši deželni poslanci in pa predstojniki kmetijskih združenj, da sami, če jim je mogoče, se vstopijo na čelo založnici, ali pa da iščejo in dobijo mož, ki to napravo v svoje roke vzemó. Gosp. Ivan Hribar, cenjeni glavni zastopnik banke „Slavije“, jim bode v vsem rad na pomoč.

Dr. Jan. Bleiweis.

Domače stvari.

Poziv za spominek

velečastitemu rajncemu škofu Tržaško-Koperskemu gospodu dr. Jerneju Legatu.

Od gosp. Antona Zarnika, župnika v Naklem, nam je po gosp. dr. Jan. Bleiweisu došel sledeči poziv, kateremu srčno želimo, da bi imel dober uspeh. Poziv glasi se tako-le:

12. dne svečana preteklo je uže 5 let, kar je nemila smrt vzela nam visokočastitega škofa Tržaško-Koperskega, gospoda dr. Jerneja Legata, našega odličnega rojaka, čegar zibelka je tekla v preprosti kmetijski hiši v Naklem, prijazni gorenjski vasi moje fare nad Kranjem. Kdo tedaj more mojim faranom zameriti, da bi v svoji farni cerkvi radi imeli spominek, ki bi tudi potomcem kazal, da v njihovi vasi se je rodil mož, ki je po svojem velikem talentu, po svoji gorečnosti za slavo Božjo in po svojem živem patriotizmu do domovine svoje in habsburške monarhije, dokazanem tudi v jako razburjenih časih na obalah Adrije, došel na visoko mesto, katero le malokdo doseže, odlikovan od sv. očeta papeža samega in od presvitlega cesarja. O njem res velja, kar o sinovih naših deželanov poje naš Koseski: „Mitra kinči modro glavo, papež piše: „ljubi brat“, in: „cesar clo ga čisla sam“.

Ali ni po vsem tem popolnem upravičena in velike hvale vredna želja, da farani moji hrepenijo po tem, da se toliko zaslužnega gospoda podoba ohrani v spominku, stavljenem v cerkvi njegovega rojstnega kraja? Ker pa njih denarna moč ne zadostuje, da bi se pre-

blagemu škofu postavil dostojen spominek iz marmeljna, zato se z vljudno prošnjo obračam do vseh prijateljev in častiteljev ranjega škofa v škofiji kranjski, tržaško-koperski in goriški, pa tudi drugod biva-jočih, naj blagovolijo z doneski pripomoči do tega, da kmalu dobimo za cerkev in državo našo zaslužnega škofa vreden spominek.

Ko se bode po doneskih, ki jih bodem rad razglašal, videlo, da je naredba spominka gotova, bode se volil poseben odbor, ki bode to stvar v roke vzel, da se dostojno in kmalu reši. Toplo tedaj prosim dobrovoljnih doneskov!

Dozdaj so mi za spominek izročili ti-le gospodje: P. Herman Venedig 2 gld., Janez Klapčič, župnik v pokoji 2 gold., Jakob Aljaž, župnik na Dobravi 1 gold., R. Frank, župnik v Tržiču 1 gold., Jurij Krašovic, župnik v Šmartnem 2 gold., Matija Zarnik, kaplan v Šmartnem 1 gold., Franc Tavčar, kaplan pri sv. Joštu 1 gold., Franjo Kregar, kaplan v Kranji 1 gold., Jan. Grčar, kaplan v Kranji 1 gold., Tomaž Šlibar, župnik v Dupljah 1 gold., Alojzi Simec, posestnik v Tržiču 50 kr., Franc Bohinc, župnik v Križah 1 gold., dr. Jan. Bleiweis v Ljubljani 5 gold. in 5 gold. dodaja tudi podpisani

Anton Zarnik, župnik v Naklem
(Naklas, Post Krainburg.)

Ozir po svetu.

Popotovanje po Bosni.

Iz Zagreba v Sarajevo.

(Dalje.)

Iz Bušovače pelje cesta 2 uri po nizkem gozdu, v katerem ni prebivalcev in tudi polja ne. Tu je bilo uže od nekdanj zavetje bosanskih roparjev, zato se pa tudi večkrat opazi, kako avstrijski vojniki na konjih in pešci v tem kraju stražijo ter se na vsaki četrte ure sreča patrola. Še le, ko se pride do male vasi Jehovac, katera ima le nekoliko hiš, odpre se zopet krasna in rodovitna dolina, katera se razteguje do Kiseljaka. Pol ure pred Kiseljakom leži mala vas „Fojnica džubrija“. V tej okolici je veliko rudnin, posebno zlata, srebra, bakra, svinca in žvepla, in pripoveduje se, da se v rudah dobí do 25% srebra in 40% bakra. Od tukaj počenši odpre se lepo polje med visokimi bregovi, nad katerimi stoji malo mesto Kiseljak (turški Ekši-su, kar naznačuje „kislo vodo“). V tem kotlu steka se voda Tojnica v Lepenico, in krasno bilo bi tukaj polje z vrtovi, ko bi bilo za to sposobnih ljudi. Tukaj izvira glasovita kislá voda, katera je tudi na Štajarskem znana pod imenom „Johannisbrunnen“. Vir kisle vode nahaja se kakih pet minut za hišami, nekoliko obzidan in pokrit z deskami, tako, da je vsakemu mogoče piti vodo iz njega. Pokušal sem jo tudi jaz in priznati moram, da ni nič slabēja memo kisle vode v Rogatcu na Štajarskem. Ko bi se ta studenec uredil, veliko bi se lahko te vode prodalo po svetu, in prišlo bi tudi veliko več tujcev tje, kakor pa dozdaj, ko jih le malo prihaja zdraviti se iz Dalmacije in Srbije. Okolica je krasna in romantična in lahko bi se na lepem polji pridelalo vse, kar bi gosti zahtevati mogli. Nekoliko korakov od izvira kisle vode zidana je lepa visoka hiša, najlepša, kar sem jih v Bosni videl. To hišo zidal je uže pred več leti neki Srb, kateri jo je pa zdaj prodal rabinarju iz Sarajeva za 20.000 gold. Hiša zidana je po sistemu italijanskem in pokrita s korci (žlebovi). V tej hiši, kjer je bilo nekoliko Dalmatincev, kateri so se zdravili, prenočil sem tudi jaz,

ker drugod nisem mogel dobiti stanovanja. Posebno okusen kruh pečejo tukaj, ki je napravljen s kislo vodo; drugo jelo bilo je pa slabo in tako tudi pijača.

Drugo jutro, ob 5. uri zapustivši Kiseljak, sem se vozil tri ure na podnožji planine „Kobilna glava“ poleg reke „Lepenica“. Cesta pelje po malih bregovih, kateri so poraščeni z grmovjem. Večkrat opazi se kaka turška pletena hiša, v kateri čepí turčin, ter kuha kavo popotnikom. Vožnja je vedno enaka brez premene po malih bregovih, dokler se ne pride do mesta, katero navadno zovejo „Blažuj“ od cerkve sv. Blaža. To je bilo nekdanje glavno mesto katoliških škofov in kapitol sv. Petra, ter je bilo imenovano „Vrhbosna“. Danes je le samo nekoliko kamenja, katero spominja na nekdanjo plemenito in znamenito mesto. Na tem mestu se odpre tujcu prekrasen pogled na 4 dolge Sarajevsko polje in krasno lego Sarajeva — najlepšega mesta vse „Bosne ponosne“.

(Dal. prih.)

Obraznave deželni zborov.

Deželni zbor Kranjski.

8. seja 5. dne julija.

Dovolile so se raznim občinam občinske priklade. Gledé nove ceste Idrija-Vrščevo sklenil je deželni zbor sledeče: 1) Cestnemu odboru v Idriji dovoli se za celi cestni okraj pobiranje 25% priklade na vse neposrednje davke strettjinsko priklado vred za leto 1881., 1882. in 1883. 2) Za to cesto od Idrije do Vrščevega, ki se mora takoj pričeti, dovoli se iz deželnega zaklada in sicer iz kredita odmerjenega za cestne stavbe deželni donesek 4000 gold. pod tem pogojem, da se tudi iz državne blagajnice naukaže znesek 8000 goldinarjev za to stavbo. 3) Z ozirom na to, da se bode 25% priklada, ki je deloma namenjena za to stavbo, še le koncem l. 1883. popolnoma nabrala, pooblastuje se deželni odbor, naukazati cestnemu odboru v Idriji v drugem letu, ko se bode cesta delala, in če bode treba, na račun 25% priklade brezobrestna predplačila iz kredita za cestne podpore.

Vsled poročila poslanca dr. Poklukarja sprejel se je sledeči predlog dotičnega odseka: Deželnemu odboru se nalaga: brez zamude potrebno vpeljati, da se s Koroško skupna ustanova ilirska za slepe razdeli tako, da pride vsaj polovica premoženja te ustanove v izključen užitek in gospodarstvo Kranjske; nad to pa priskrbeti tudi od ces. kr. ministerstva dovoljenja, da se dohodki našega dela te ustanove izjemno smejo obračati v podporo takih ubozih slepih, ki so izučeni zapustili dotični zavod, pa si nimajo s čim kupiti orodja in priprave za rokodelstva, s katerimi bi si mogli živež služiti.

Dalje je dr. Poklukar poročal o sirotinskih ustanovah in v imenu finančnega odseka stavil sledeče predloge: 1. Deželnemu odboru se nalaga, za naprej od dohodkov sirotinskega zaklada tri četrtine obračati v podporo domačih sirot približno v enacijah svojih za vsaki spol, — ter samo eno četrtino dohodkov nalagati v pomnoženje ustanovnega zaklada. 2. Deželni odbor naj skrbi za to, da se število prostorov za sirote deklice v tukajšnji Lichtenturnovi sirotišnici na stroške sirotinskega zaklada pomnoži, ob enem pa podpora sirot deklic na roke polagoma opusti. 3. Deželni odbor naj za to skrbi, da red usmiljenih sester v tukajšnji sirotišnici sedanjo letno plačo 100 gold. za vsaki prostor vsaj v razmeri s pomnoženjem ustanovskih prostorov primerno zniža. 4. Deželni odbor naj tudi obstoječi de-liški sirotišnici podobne naprave za dečke s tem podpira, da takemu zavodu pogojno zagotovi primerno šte-